

La cele mai înalte cote ale artei Interpretative

Ateneul Român a găzduit la sfârșitul lunii ianuarie primul concert din ciclul manifestărilor prin care Filarmonica „George Enescu”, publicul bucureștean îl sărbătorește în această stagiune pe Ion Voicu — cu prilejul împlinirii a 35 de ani de activitate artistică.

Interpretând cu colaborarea Filarmonicii, dirijată de Mircea Basarab, *Concertele* lui Beethoven și Ceai-kovski — Ion Voicu a inaugurat astfel un amplu ciclu de manifestări (în care au fost programate 9 lucrări concertante ce vor contura o adevărată istorie a literaturii violonistice — un program Mozart susținut la pupitrul orchestrei „București” și două recitaluri de sonate cu colaborarea pianiştilor Christoph Eschenbach și Valentin Gheorghiu) — manifestări care vor puncta, vor rememora, momentele esențiale ale carierei unuia dintre cei mai mari artiști născuți pe pământul nostru în acest veac.

De peste trei decenii numele lui Ion Voicu e cunoscut în centrele muzicale ale Europei, Americii și Asiei; de decenii Stradivanius-ul lui Ion Voicu vorbește lumii despre unica artă a unui popor care a dat geniul lui Enescu; de decenii numele lui Ion Voicu strălucește pe afișele tuturor marilor Filarmonici ale lumii, de la New-York la Moscova și de la Stockholm la Atena; de decenii numele lui Ion Voicu e imprimat pe discuri de reputație internațională — Decca, Eterna, Heliodor.

Format în clasele Conservatorului bucureștean, sub îndrumarea lui George Enacovici, bucurându-se mai târziu de lecțiile lui Enescu și ale lui David Oistrach, însușindu-și un repertoriu uriaș (numărând cel puțin 21 de lucrări concertante), Ion Voicu a căutat permanent să alieze excepționalele sale calități naturale, virtuozității sale innăscute, adâncimea de gândire, de reflexivitate necesară marii muzici.

Și *Concertele* de Beethoven și Ceaikovski, interpretate în această prima manifestare a ciclului aniversativ au punctat liniile evolutive ale artei lui Ion Voicu, de la repertoriul de pură bravură, cântat cu o asemenea forță, degajare și personalitate încă din primii ani ai carierei sale, la partituri de mare adâncime expresivă.

În calmul intrării viorii în *Concertul* de Beethoven, în fermecătoarele accente din *Larghetto*-ul aceluiasi concert, în tumulturile pasionale ale mișcărilor extreme ale *Concertului* de Caikovski, am regăsit substanțialitatea, gravitatea, echilibrul partiturilor, am regăsit strălucirea, adâncimea, eleganța, căldura, unica sonoritate a viorii lui Ion Voicu.

La începutul acestei stagiuni l-am invitat pe Ruggiero Ricci — interpret unanim socotit drept „un Paganini al veacului XX” — să asculte un disc cu *Concertul în Re major* al genovezului, avându-l drept solist pe Ion Voicu. Extaziat, Ruggiero Ricci mi-a declarat că a fost întrecut...

Nu știu ce coeficient de curtuazie se găsea în această declarație (Ruggiero Ricci era însă literalmente fermecat de arta lui Ion Voicu, mi-a cerut să-i pun de câteva ori discul), dar am certitudinea că „ciclul de concerte Ion Voicu” ce a demarat la sfârșitul lunii ianuarie la Filarmonică ne va dovedi nivelul forțelor lui Ion Voicu, capacitatea sa de a se autodepăși continuu, capacitatea sa de a se ridica permanent la cele mai înalte cote ale artei interpretative contemporane.

IOSIF SAVA

Emil Simon, compozitor și dirijor

Prezent din nou în fruntea Orchestrei simfonice a Radioteleviziunii, Emil Simon ne-a oferit pentru început prima audiție bucureșteană (cea absolută a avut loc anterior, la Tîrgu Mureș) a compoziției sale *Sonata per orchestra*, scrisă în 1972. Nu este pentru întâia oară că Emil Simon schimbă bagheta dirijorală cu condeiul compozitorului. Dar parcă pentru întâia oară experiența sa de interpret intrat într-un contact aprofundat cu sutele de partituri prezentate de la pupitrul șefului de orchestră a fecundat în modul cel mai fericit talentul său de creator și cunoștințele de specialitate dobândite în acest domeniu. Aș spune chiar — fără a dori să minimalizez prin nimic meritele indiscutabile ale lucrării — că ea vădește profesiunea de dirijor a autorului, într-atît de eficiente sînt combinațiile timbrale și efectele sonore care dau savoare *Sonatei per orchestra* de la un capăt la altul. În chip evident, Emil Simon stăpînește cu autoritate meșteșugul orchestrației, știe să-l folosească pentru a alterna stări de tensiune cu altele de destindere, pentru a pune în valoare momente solistice (de vioară, de corn sau de marimbafon), în contextul unei țesături orchestrale dense și totuși transparente. De aci decurge însă și pericolul care-l pîndește pe compozitorul Emil Simon: capacitatea de a obține acele efecte sonore care asigură succesul dirijorului, făcînd să treacă pe un plan secundar substanța muzicală propriu-zisă, preocuparea pentru găsirea unui limbaj personal. Impresia aceasta, formulată „la rece”, nu m-a împiedicat să mă alătur — în sala de concert — numerosului public care și-a exprimat în chip spontan satisfacția prin aplauze

călduroase. S-or fi adresat aceste aplauze compozitorului sau dirijorului? E greu de spus. Poate ambilor. În orice caz, dacă față de creație se pot formula unele rezerve, realizarea dirijorală a fost impecabilă, constituind de departe reușita majoră a serii.

Concentrarea atenției autorului-dirijor asupra propriei sale creații avea să fie însă plătită scump de către Emil Simon, căci paginile wagneriene incluse în partea a doua a programului nu s-au ridicat la nivelul așteptărilor și nici măcar la acela atins anterior de valorosul șef de orchestră clujean în interpretarea aceluiași repertoriu. Uvertura operei *Maeștrii cîntăreți din Nürnberg* s-a desfășurat într-o manieră excesiv de relaxată, fără punerea în valoare adecvată a momentelor de mare strălucire orchestrală și fără acordarea atenției cuvenite deplinei precizii a intervenției diferitelor grupe instrumentale. Cele două fragmente din *Tristan și Isolde* (Preludiul și Moartea Isoldei) nu au beneficiat, la rîndul lor, de aceea stare de mare tensiune emoțională, care caracterizează întreaga partitură a acestei capodopere necontestate a teatrului liric. Magdalena Cononovici a demarat greu în *Moartea Isoldei*, dar a creat apoi cîteva momente de mare frumusețe, pline de inteligență dramatică, realizînd o Isoldă tină, vibrantă. Păcat că, în ansamblu, n-a părut într-o formă vocală deosebită, fiind pe alocuri estompată de orchestră.

Programul a mai cuprins și *Concertul nr. 2 pentru pian și orchestră în La major* de Liszt, prilej de a ne întîlni cu un solist oaspete din R. P. Ungară, tînărul pianist Ranki Dezső, aureolat de numeroase succese internaționale, printre care și un prestigios premiu I la Concursul „Schumann”. Ranki s-a dovedit într-adevăr un virtuos de anvergură, care domină cu ușurință tehnica pianistică în desfășurările cele mai pretențioase. Cîntul său este îngrijit, cursiv, are un tûșeu perlat, știe să creeze momente de expresie poetică. Marile recitative ale lucrării n-au fost însă declamate cu toată elocința și libertatea, cu acea prodigialitate a gestului pe care fiecare pagină lisztiană o reclamă. Focurile de artificii pianistice impuse de această celebră pagină concertantă au lipsit, fiind înlocuite de o sensiblerie străină de spiritul lucrării. Poate că Liszt — în ciuda consanguinității — nu este compozitorul care corespunde cel mai deplin temperamentului solistului. Îl vom reasculta cu interes într-un repertoriu mai adecvat înclinațiilor sale.

EDGAR ELIAN

„Societatea Muzică”

Deși de curînd înființată, „Societatea Muzică”, condusă cu pricepere și însuflețire de compozitorul Doru Popovici, reușește să polarizeze, alături de tinere talente în plină dezvoltare, și forțe creatoare de primă mînă, dăruind astfel publicului meloman concerte de o deosebită ținută artistică. Dovadă stă cel de al doilea concert „Dialog cu publicul”

care a avut loc în Sala mică a Palatului R.S.R., sub auspiciile Casei de cultură a sectorului IV și centrului de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de amatori.

Sub titlul *Tradiție și inovație în muzica românească de cameră*, muzicologul Radu Stan a prezentat cu deosebită competență patru prime audiții ale compozitorilor: Liviu Glodeanu, Iancu Dumitrescu, Anton Dogaru și Octavian Nemescu.

Nu mai puțin fertilă a fost colaborarea cu sculptorul Alexandru Brețeanu, care ne-a demonstrat posibilitatea realizării unei fuziuni perfecte între muzică și plastică în compoziția lui Octavian Nemescu, *Concentric*. Nemescu este un compozitor de excepție care scrie sub imperiul necesității exprimării profunde cu o maximă concentrare și exigență asupra materialului sonor, fiind un partizan al șlefuirii operei de artă pînă în cele mai mici amănunte.

Datorită îmbinării cu măiestrie a mai multor cîntece ce aparțin unui mare număr de culturi și popoare, autorul ne face să trăim sentimentul eternității muzicii, prin ștergerea diferențelor ce există virtual în fiecare cîntec. Se creează astfel un filon al genezelor muzicale, o matcă a tuturor muzicilor, în care fiecare muzică s-ar putea regăsi, dîndu-ne totodată sentimentul de infinitate a tuturor noțiunilor ce țin de spațiu și timp.

Concentric aduce cu sine liniștea, pacea și înțelegerea ce ar trebui să domnească pretutindeni.

Sperăm să ne întîlnim cît mai des cu muzica lui Octavian Nemescu în sălile de concert.

Liviu Glodeanu, cu *Vocalize* pentru soprană, flaut, violă și marimbafon, se îndreaptă pe un drum ce pare a aduce în următorii ani surprize încă nebănuite.

Maxima economie a mijloacelor de expresie, dialogurile fiecărui instrument ce gravitează în jurul unei voci pivot cu modificări continue ale structurii, precum și momente în care spațiul muzical depășește structura ritmică atribuită, pentru a crea adevărate momente de polispațializare. Iată calități ce conferă o reușită sigură acestei lucrări.

Mă gîndesc în mod deosebit la splendidul contrapunct dintre soprană și flaut, bazat pe o microtonie care creează sentimentul detașării unor spații multiple dintr-o sursă unică.

O remarcă deosebită pentru Steliana Calos-Cazan care s-a dovedit și de această dată o excepțională voce dublată de o subtilă și inteligentă muzicalitate. Nu mai puțin valoroși, flautistul Voicu Vasinca deja cunoscut publicului, precum și o plăcută surpriză în persoana tînărului violist Vladimir Mendelsohn, despre care se va vorbi în viitor, cu siguranță.

Cine spune că în ziua de azi nu se mai poate compune, sau nu se mai compune decît cu ajutorul riglei de calcul, a calculatorului electronic, a instalațiilor electroacustice de ultimă oră, precum și cu un vast ajutor primit din partea matematicienilor și logicienilor, se înșală. Talent de cea mai autentică factură, cu o imaginație viguroasă și fecundă, Iancu Dumitrescu reușește în lucrarea *Medium-2* pentru violoncel solo să ne aducă din nou